

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar (U2021/04368)

Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83)

Övergripande synpunkter

Saco har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkande om belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter.

Förekomsten av belastningsregisterkontroll har över tid ökat och är nu relativt vanligt förekommande på stora delar av arbetsmarknaden. Saco anser att belastningsregisterkontroll är ett betydande integritetsingrepp för arbetstagare men vi ser givetvis att även studenter vid universitet och högskolor har ett stort behov av integritetsskydd vid sådana kontroller.

Saco har i yttrande över SOU 2014:48 och SOU 2019:19 uttalat sig om belastningsregisterkontroll i arbetslivet och arbetsgivares tillgång till uppgifter om enskilda som finns i belastningsregistret. Saco anförde att det är viktigt att lagstiftaren värnar om principen att en person som gjorts sig skyldig till brott och som sedan avtjänat sitt straff ska kunna återanpassa sig i samhället och kunna försörja sig. Samtidigt ansåg Saco att det inom vissa verksamheter kan finnas ett berättigat intresse för arbetsgivare att få kännedom om viss typ av brottslighet, framför allt för de som arbetar med utsatta personer som till exempel barn, funktionshindrade och äldre. Sådana undantag ska dock endast ske med stöd av författning och ska inte vara mer integritetskränkande än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med undantaget.

Samhällspolitiska
avdelningen

Sveriges akademikers
centralorganisation
Box 2206
103 15 Stockholm
Besök: Lilla Nygatan 14
Tel växel: 08-613 48 00
Fax: 08-24 77 01
E-post: kansli@saco.se
www.saco.se

I nu aktuell utredning föreslås att belastningsregisterkontroll ska vara obligatorisk inför antagning till vissa utbildningar samt ökade möjligheter för avskiljande av studenter från en påbörjad högskoleutbildning. Precis som utredningen skriver så är en belastningsregisterkontroll i samband med antagning till högskolan både en integritetskränkning och en viss begränsning av möjlighet till återanpassning i samhället för enskilda individer som dömts för brott. En sådan kontroll kräver således att starka skäl talar för detta.

I linje med Sacos tidigare yttrande anser vi dock att det i vissa fall och vid vissa utbildningar är befogat att göra en sådan kontroll som kan leda till att en sökande inte antas till en utbildning. Särskilt vid sådana utbildningar som leder till arbete inom verksamheter, exempelvis skola och vård och omsorg, där personer arbetar med särskilt skyddsvärda personer som exempelvis barn, funktionshindrade och äldre.

Gällande fråga om vilka utbildningar och vilka typer av brott som ska omfattas av kravet på obligatorisk belastningsregisterkontroll hänvisar vi till våra medlemsförbunds remissvar.

Kapitel 11.8 och 11.9 gällande möjlighet att begära omprövning och överklagande

Utredningen gör bedömningen att det varken finns skäl att införa en möjlighet att begära omprövning av beslut om att inte anta en sökande på grund av att denne förekommer i belastningsregistret avseende vissa brott eller att kunna överklaga sådant beslut.

Saco anser att det är olyckligt att utredningen inte lämnar några sådana förslag. Saco kan förstå utredningens argumentation att ett sådant beslut är förhållandevis okomplicerat då det inte innebär en prövning i sak samt att det finns bestämmelser om rättelse och ändring av beslut i förvaltningslagen. Saco anser ändå att det är av yttersta vikt att utredningens bedömningar är förenliga med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter och skyldigheter enligt artikel 6.1 i Europakonventionen och att sökandens rättssäkerhet är väl tillgodosedd. Vi vill därför se att utredningen utvecklar sitt resonemang i denna del.

11.10 Lärosätenas och UHR:s ansvar att informera om belastningsregisterkontrollen

Saco vill poängtera vikten av information till potentiella sökande för att undvika integritetsintrång och skapa förutsebarhet. Det är viktigt med rutiner som innebär att en sökande får information om att en kontroll i belastningsregistret kommer att ske.

13.3 Avskiljande av studenter som förekommer i belastningsregistret

I utredningen förslås att det ska införas en ny avskiljandegrund som motsvarar förslaget om nekad antagning på grund av förekomst i belastningsregistret. Saco vill i denna del lyfta fram

remissvaret från Sveriges läkarförbund gällande de praktiska problem som kan uppstå avseende underrättelse till universitet och högskolor om domar i vissa brottmål.

13.4 Avskiljande av studenter som visat sig uppenbart olämpliga

I utredningen föreslås att det ska införas en ny avskiljandegrund som avser en students klandervärda uppträdande.

Avskiljandegrunden ska gälla studenter på alla högskoleutbildningar. Saco anser resonemang är i denna del oklart formulerade och riskerar därför att i förlängningen leda till oförutsägbara och godtyckliga bedömningar. Utredningens resonemang i denna del bör utvecklas och förtydligas.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Jenny Wahlbäck
Jurist